

HRVATSKA KAO BALTIMORE

Može li nova pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, ambiciozna satnica HV-a, strojevim korakom pokrenuti stvari sa mrtve točke?

Píše:
ĐURĐA
KNEŽEVIĆ

Još ćemo i opet poželjeti ove protekle zimske dane. Snijeg, minusi i zapusi... kao u onoj izumrloj prozirnoj kugli s malom kućicom u zimskom pejzažu, pa je malo prodrmaš ili okreneš i krene snijeg, vijavice... Umjesto kugle danas je to kompjuter, i prije svega facebook; sve je tamo kao u kugli, pa i bogatije. Snijeg vijori, izlijeću bečići, čačići, holy (bez ći), zabavi nikad kraja. U dnu kugle/fejlsa umjesto neke brvnarice, Banski dvori, koje se od snijega, Jamba i ostalih kvv bagerista, gornjih likova na ić, letećih Dujimira i padajućih Vlaja... slabo vidi, ako ikako. Pa i nije neki prizor, više slični na krojački salon, reži, krati, rubi, krpaj... u kojem se upravo izrađuje prikladna odjeća za državu, sezona 2011.-2015. Izgleda već sada da se uglavnom radi na ljetnoj kolekciji, kratke hlačiće, kratki rukavići, goli trbusi... a velik broj građana će, kako izgleda prema izvještajima s burze, prakticirati nudizam, sviđalo im se to ili ne. I tako se u tim zimskim, dramatičnim ali i idiličnim pejzažima i očekivanju kolekcije iz šnajderaja, zagubila politika. Osobito pri tom mislim na politiku za ravnopravnost spolova, još i više feminističku politiku. Ova posljednja se u stvari i nije zagubila, budući da je već jako dugo nema. U burnim danima pred izbore, kad je HDZ skupljao krpice i osobito torbice, jer je bilo jasno da odlazi s vlasti, usput je još i marljivo porazmještao svoje kadrove, na ono malo mjesta gdje već nisu bili. Tako smo, zahvaljujući i prikladnoj okolnosti da je dotadašnja pravobraniteljica Gordana Lukač Koritnik odlazila s dužnosti, točnije, nije se više niti kandidirala za novi

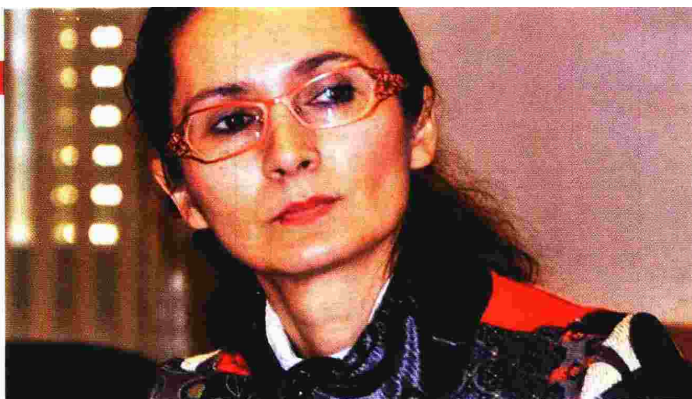
mandat, dobili i novu pravobraniteljicu za ravnopravnost spolova. Do ovog mjesta bi u principu bilo sve u najboljem redu. Međutim, od tog mjesta pa dalje ništa od reda, makar i onog sasvim običnog. Na natječaj koji je uredno proveden javio se priličan broj kandidata/kinja, među njima i Višnja Ljubičić. Komisija je očigledno imala lak zadatak obzirom na neobičnu lakoću (i brzinu) kojom je Vlada Višnju Ljubičić predložila, a Sabor izabrao. Niti jedan/na od svih prijavljenih kandidata/kinja naime nije niti pozvan na razgovor, premda ih se javilo nekoliko u usporedbi s kojima je Višnja Ljubičić, bez uvrede, amaterka. Neki od nepozvanih kandidata, osim formalnih uvjeta, još su i istaknuti aktivisti na civilnoj sceni i/ili priznati znalci s dužim iskustvom rada upravo u tom segmentu ljudskih prava.

JURIŠ PO PRAVA

Kvalifikacije pak Višnje Ljubičić teško da spadaju u domenu za koju se kandidirala, vidimo s uspješnim ishodom. Dvadesetak godina rada u državnim službama, od kojih većinu u Ministarstvu obrane Republike Hrvatske, gdje je stekla i čin satnice, onda malo u Vladinom uredu za ljudska prava i odande ravno na mjesto pravobraniteljice za ravnopravnost spolova. U jednom intervjuu obrazlaže kako je baš to na neki način dobro, ne to što je satnica, već što je, kako sama kaže, "provela 20 godina u državnoj službi, mogu reći da mi je to samo prednost. Dobro znam kako funkcionira državna uprava i to mi olakšava posao kada trebamo surađivati ili upozoravati na propuste unutar državnih in-

stitucija." Uz to se još malo vadi da je volontirala u jednoj udruzi, i to bi bio cjeloviti opis i opus. *Novopečena pravobraniteljica*, u činu satnice, započela je svoj mandat, kako i priliči - jurišom. Zaredali su okrugli stolovi, niz sastanaka s udrugama, sindikatima, s Ministarstvom socijalne politike i mladih, s gradonačelnikom Đurđevca (kud baš on?). U toj frci održala je i sastanak s Oliverom Grbićem, i to u trenutku kad je ovaj već bio bivši prvi policajac u državi, to jest nakon što je HDZ izgubio izbore. Mora da se Grbić ugodno iznenadio da sa njim uopće još netko hoće razgovarati pa i pitati ga za mišljenje. Sve ovo neodoljivo nalikuje baltimorskim gradonačelnicima iz izvrsne serije *Žica*, koji love dobre statističke pokazatelje, a kakvi su rezultati na terenu... tko im je kriv ako nisu tako dobri kao što govori statistika. Svašta smo još čuli iz raznih javnih istupanja, a što nam daje sliku o tome kako Višnja Ljubičić razumije svoju dužnost i što namjerava raditi. Osim što juriša na okrugle stolove, sastanke, konačno je jednom stigla i reagirati na diskriminaciju. Time se napokon upustila u predjele onog što bi trebala raditi, međutim... Reagirala je, ni manje ni više, na marketinšku ponudu priređivača dočeka Nove Godine i ostaloga, da ženama ponude niže cijene, i žestoko promašila. Zaboravila je da je ona pravobraniteljica za ravnopravnost spolova (obaju spolova, muškog i ženskog) te da su tom ponudom doduše indirektno diskriminirane žene, ali su direktno diskriminirani muškarci. Zašto bi naime muškarci plaćali više od žena? No kako se ionako radi o zadnjoj stvari na koju

Na natječaj za mjesto pravobraniteljice za ravnopravnost spolova javio se priličan broj kandidata, među njima i izabrana Višnja Ljubičić. Niti jedan od svih prijavljenih kandidata nije niti pozvan na razgovor, premda ih se javilo nekoliko u usporedbi s kojima je Višnja Ljubičić, bez uvrede, amaterka. Neki od nepozvanih kandidata, osim formalnih uvjeta, još su i istaknuti aktivisti na civilnoj sceni ili priznati znalci s dužim iskustvom rada upravo u tom segmentu ljudskih prava

bi valjalo trošiti kapacitete, to je ravno reagiranju na gomilu odvratnih seksizama na dnevnoj bazi u većem broju medija u Hrvatskoj, što je fizički neizvedivo, ne donosi rezultate a često je i kontraproduktivno. Donosi, međutim, neugodan popratni efekt nevjerođivosti i površnosti cijelog posla pravobraniteljstva jer ovakva postupanja izazivaju sumnju u to da pravobraniteljica uopće zna što radi i da je u stanju postaviti prioritete. Nije ni čudo da je zbog tog glavinjanja u medijima izvrnuta vrlo neugodnoj poruzi. Pa je, međutim, valjda zbog tako "neprijateljskih medija", izostala reakcija – naravno, putem medija – na slučaj Čačić-Holy. Umjesto jasnog i javnog stava, jedno prilično uopćeno reagiranje pojavilo samo na web-stranicama Pravobraniteljstva za ravnopravnost spolova. Da će javnost nahrupiti i da i inače dnevno masovno čita tu stranicu, malo je vjerojatno. Surovije rečeno, to reagiranje neće vidjeti nitko, a to je valjda i cilj. Ne dao bog neke nove bruke. Toliko o reagiranjima na diskriminaciju i komunikaciji pravobraniteljice s medijima, što joj jest u opisu posla i što bi itekako morala raditi.

„PRESTRUKTURIRANJE UREDA“

Ima nova pravobraniteljica i neke zanimljive ambicije. Kaže: "Prestrukturirala sam Ured i otvorit ćemo novo radno mjesto za osobu koja će se baviti natječajnom dokumentacijom za pristup EU fondovima. Tako ćemo moći biti potpora organizacijama civilnog društva koje se natječu s projektima, a i sami ćemo moći biti nositelji projekata." Čitajući sve to stječe se snažan dojam da Višnja Ljubičić pojma nema gdje je, ali zna što hoće. Za nju je prednost što je bila u državnoj službi jer joj je poznato kako funkcionira, umjesto da dobro poznaje pravila svog novog posla i kako tu funkcionirati. Na pravobraniteljici/u nije da insajderski zna kako funkcioniraju državne službe. Na njoj/njemu jest da zna kako bi državne

službe trebale funkcionirati u smislu i onom dijelu koji sankcionira Zakon o ravnopravnost spolova te drugi zakoni i akti koji se na tu tematiku odnose, pa ukoliko to nije slučaj, da reagiraju na stvari kako im slučajevi pristižu kao pritužbe ili koje i sami uoče. Na osnovi toga prikupljaju informacije, traže izvještaje ili očitovanje odgovornih službi, izdaju preporuke, upozorenja i slično. Na pravobraniteljima nije da osmišljavaju neku "svoju" rodnu politiku, pa da se bace u organiziranje okruglih stolova, tribina, pustih sastanaka i, vidjet ćemo, još nekih neobičnih poduhvata. Naravno da sudjelovanje u nekim takvim aktivnostima i u razumnoj mjeri jest ponekad nužno i poželjno, ali tek kao slijed i na temelju rezultata nastalih iz onoga što je pravobraniteljici primarni zadatak. Od listopada prošle godine, kad je stupila na funkciju, trebala se s tim zadacima ipak i upoznati. Pravobraniteljima je u osnovi dužnost nadzirati kako se provode zakoni koji su vezani uz ravnopravnost spolova, biti na raspolaganju korisnicima, onima čija se prava, u smislu diskriminacije prema spolu, krše, redovno izvještavati o kršenjima prava i upozoravati državne organe, i tu također nadzirati kako i da li djeluju na uklanjanje diskriminacije. I naravno, izvještavati svog poslodavca, Sabor RH i javnost. Izjava o "prestrukturiranju ureda" je zaključna riječ o namjerama. Pretvoriti rad ureda (svakako jednim dijelom) u fondaciju. Osim što zaista nema smisla ovakvo fondacijsko cjepkanje i razmnožavanje, to ponavlja obrazac prema kojem radi i Vladin ured za ravnopravnost spolova. Nakana da se finansijski pomogne nevladinim organizacijama ovdje se pretvorila u klijentelističko oruđe, o čemu sam već ne jednom i pisala. To je sigurno korisna praksa za sam Ured, neovisno o tome što mu je zadatak, ali s katastrofalnim posljedicama u nevladinom sektoru. Sad bi Višnja Ljubičić i sama rado bila donatorica; kako

je krenula, prestrukturirat će Pravobraniteljstvo za ravnopravnost spolova u još jedan Ured za ravnopravnost spolova, sa svim njegovim neredom i neradom. I sa svojom klijentelom, koja će o tome šutjeti. Tako ćemo imati dva ista ureda, s efektima kao da nemamo niti jedan. Višnja Ljubičić, umjesto da se bavi jasno definiranim poslom koji joj je, istina sumnjivim putem, ali ipak povjeren, radije bi nekako sama glumila društvo. Ništa čudno ako imamo na umu da, bez obzira na "uvođenje" demokratije, i vladajuće garniture, kao kreatori državne politike i kao aparat za izvršavanje političke volje građana (izborima dobiven mandat), i same pokazuje jaku tendenciju da se u mnogim aspektima ponašaju tako kao da bi istovremeno i sami bili društvo. Tako je bilo i prije demokratskih promjena, tako se nastavilo i kasnije, u svim postavama na vlasti a osobito kripto-komunističkoj HDZ-ovskoj. A gdje su ženske organizirane društvene snage da se zauzmu za svoje mjesto, svoju ulogu u društvu? Ili kraće, da se (o)pozicioniraju. Posjetile su novu pravobraniteljicu, nemaju nikakvog prigovora, političkog, naravno. Izbor pravobraniteljice je ok, to što i kako radi je ok, sve kao da je u najboljem redu. Popile kavu, udijelile rukoljub i sad se samo čeka na PP (pare i protežiranje). No one su, kao politički čimbenik, doista već odavno nebitne. Što o svemu misli (da ne govorimo o tome što radi) poslodavac? To jest, Republika Hrvatska, kroz Sabor koji ju postavlja i kojem je pravobraniteljica odgovorna? Njemu se tek, kao i gradonačelniku Baltimora, sve dok stižu odgovarajuće statistike, fučka za sve to. Višnja Ljubičić može biti mirna. Ni pozicija ni "opozicija" joj neće praviti smetnje. A k svemu tome, možda se iz svega izbije i neka korist? Do sada su ženske grupe ugodno plivale u mjestu. Sad bi se pod ambicioznom satnicom HV-a možda i mogle pokrenuti. Strojivim korakom. ■